

Η διδασκαλία της Αραβικής Γλώσσας στα Ελληνικά Σχολεία της Αιγύπτου

Είχα την τύχη να γνωρίσω την Καθηγήτρια του Παντείου Πανεπιστημίου Κα.Ματούλα-Τομαρά Σιδέρη πριν μερικά χρόνια. Ο βασικός λόγος που μας έφερε σε επαφή ήταν η επιστημονική της ενασχόληση με τον Απόδημο Ελληνισμό, κυρίως με τον Αιγυπτιώτη Ελληνισμό, κύτταρα του οποίου, ήμασταν τόσο ο αείμνηστος σύζυγός μου όσο κι εγώ. Έχω διαβάσει τα υπέροχα βιβλία της, δημοσιεύσεις της και την άκουσα σε διαλέξεις, όλα σχετικά με τον Αιγυπτιώτη Ελληνισμό. Το γεγονός αυτό με έκαμε να την εκτιμήσω σαν επιστημονική προσωπικότητα αλλά και να την αγαπήσω σαν άνθρωπο.

Οσάκις συναντιόμαστε, μεταξύ αυτών που συζητάμε, είναι πάντα και το θέμα της Ελληνικής Παροικίας της Αιγύπτου. Τελευταία, με παρακάλεσε να τις διατυπώσω τις αναμνήσεις και εμπειρίες μου από την εκμάθηση της Αραβικής Γλώσσας, στα χρόνια της μαθητικής μου ζωής.

Αποφοίτησα από το Δημοτικό Σχολείο της Κοκκιναρείου, που ανήκε στην Ελληνική Κοινότητα της Ιβραημίας, στην Αλεξάνδρεια, το 1955. Από την Τετάρτη Δημοτικού η εκμάθηση της Γαλλικής και Αραβικής γλώσσας ήταν υποχρεωτική για 4 (τέσσερις) φορές την εβδομάδα η κάθε μία. Θεωρούνταν κύρια μαθήματα όπως η ελληνική γλώσσα. Δασκάλα μου στα Αραβικά ήταν η Mme Soad, Αιγύπτια στην καταγωγή. Έμαθα καλά αραβικά από εκείνη η οποία μας μάθαινε επίσης πολιτιστικά και καλλιτεχνικά. Της έχω εκφράσει την ευγνωμοσύνη μου σε ένα άρθρο που της αφιέρωσα το 2008 στο περιοδικό των Αποφοίτων του Αβερωφείου Γυμνασίου «Ενημέρωση» και το οποίο υποσχέθηκα να στείλω στην Κα. Τομαρά-Σιδέρη.

Στο Αβερώφειο Γυμνάσιο Αλεξανδρείας, μαθήτευσα από το φθινόπωρο του 1955 μέχρι και το καλοκαίρι του 1961 οπότε και αποφοίτησα. Ξεκινήσαμε στην Α. Γυμνασίου την συνέχιση της εκμάθησης της αραβικής γλώσσας πάλι 4 φορές την εβδομάδα. Σημειωτέον ότι τότε το σχολείο μας ήταν χωρισμένο σε αρρένων και θηλέων. Καθηγητή είχαμε την πρώτη χρονιά τον κ. Σαμάντα, Αιγυπτιακής καταγωγής ο οποίος εργαζόταν στο ελληνικό σχολείο πολλά χρόνια και γνώριζε την κουλτούρα μας και τις συνήθειές μας. Ήταν ένας κοντός στο ύψος, καλοκάγαθος άνθρωπος, πάντα περιποιημένος στο ντύσιμό του. Όταν έμπαινε στην τάξη σηκωνόμασταν να τον χαιρετίσουμε κι εκείνος έβαζε το χέρι στην καρδιά και μας ανταπέδιδε τον χαιρετισμό. Ύστερα μας ζητούσε να καθίσουμε. Εκείνος πριν καθίσει στην έδρα ξεκινούσε την ώρα του μαθήματος με ευχάριστα και αθώα ανεκδοτάκια για να χαλαρώσουμε. Στην συνέχεια, παρακολουθούσαμε την διδασκαλία στην διάρκεια της οποίας ο καθηγητής ήταν τυπικός, αυστηρός και δίκαιος για το καλό μας.

Στην Β' Γυμνασίου πάλι είχαμε τον κ. Σαμάντα στην Αραβική γλώσσα. Όμως προς το τέλος του Οκτωβρίου του 1956 είχε ξεσπάσει ο γνωστός πόλεμος στο Σουέζ και τα σχολεία κλείσανε.

Όταν τελείωσε ο πόλεμος και επιστρέψαμε στα θρανία μας, άλλαξαν πολλά πράγματα.

Το Υπουργείο Παιδείας Αιγύπτου με ειδικό του διάταγμα καθιέρωσε τη διδασκαλία της αραβικής γλώσσας στο σχολείο μας από 4 ώρες σε 13 ώρες την εβδομάδα. Εκτός από την εκμάθηση της γλώσσας έπρεπε να διδαχθούμε Ιστορία, Γεωγραφία, θρησκευτικά (Κοράνι) και Αγωγή Πολίτη στα Αραβικά. Συνεπώς για να ανταποκριθεί η Διοίκηση του Σχολείου μας στα παραπάνω, περιόρισε τις ώρες των ελληνικών μαθημάτων και της γαλλικής γλώσσας. Ωστόσο θα έπρεπε να καλύψουμε την ύλη των Ελληνικών μαθημάτων όπως την είχε ορίσει το Υπουργείο Παιδείας Ελλάδος στο οποίο το σχολείο μας υπαγόταν.

Έτσι από τις αρχές του 1957, εκτός τον κ. Σαμάντα, είχαμε και άλλους Καθηγητές Αιγυπτίους. Ορισμένα ονόματα που θυμάμαι είναι Ιντρίς, Μάχντι, Χεμέντα. Έχω μπροστά στα μάτια μου και την εικόνα μιας ψηλής καλοβαλμένης κοπέλας που δυστυχώς δεν μπορώ να θυμηθώ το όνομά της και λυπάμαι γι αυτό. Ήταν η πρώτη που μας δίδαξε αραβική ιστορία και γεωγραφία τότε το 1957

Στην Γ' Γυμνασίου είχαμε την τύχη να έχουμε καθηγητή στην Αραβική Γλώσσα τον ΈΛΛΗΝΑ ΣΟΦΟ και ΛΟΓΙΟ, **ΕΥΓΕΝΙΟ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ**. Και ποιος δεν τον γνώριζε! Ήταν καταπληκτικός, είχε ασχοληθεί με επιστημονικές μεταφράσεις και πόσα άλλα. Γενικά έχει γράψει ιστορία ως Καθηγητής των Αραβικών.

Υπήρχαν και άλλοι καθηγητές και δάσκαλοι ελληνικής καταγωγής που δίδασκαν Αραβικά, όπως θυμάμαι στο Γυμνάσιο και την Κα. Τσιγγούνη. Όμως δεν μπορώ να μην αναφέρω και τον καθηγητή Αιγυπτιακής καταγωγής ΑΛΙ ΝΟΥΡ ο οποίος δίδασκε την Αραβική κυρίως στις τάξεις των αρρένων και όταν γίναμε μικτό από το 1960 τον γνώρισαν και τα κορίτσια. Δεν είχα την τύχη να τον έχω στο τμήμα της τάξης μου. Όμως τον θαύμαζα για τα άπταιστα Ελληνικά του. Ήταν χαρισματικός και άφησε την σφραγίδα του κι αυτός μεταξύ των άριστων εκπαιδευτικών μας αλλά και ως Φιλέλληνας.

Όταν φθάσαμε στην ΣΤ' Γυμνασίου, νέος νόμος του Υπουργείου Παιδείας Αιγύπτου καθιέρωσε όπως δώσουμε εξετάσεις με τα αντίστοιχα Αιγυπτιακά Γυμνάσια τον Μάιο του 1961. Αν περνούσαμε τα μαθήματα που διδασκόμασταν στην Αραβική ,όπως προαναφέρονται ,τότε θα μπορούσαμε να αποφοιτήσουμε από το Σχολείο , έστω και αν τα ελληνικά μαθήματα τα περνούσαμε με καλούς βαθμούς.

Επειδή εκείνη την χρονιά έδωσαν με μας εξετάσεις και οι μαθητές και μαθήτριες της Ε' Γυμνασίου, και αυτοί με την σειρά τους αν δεν περνούσαν στα Αραβικά μαθήματα δεν θα μπορούσαν να πάνε στην παραπάνω τάξη δηλαδή την ΣΤ'.

Ευτυχώς όλοι και όλες περάσαμε. Μάλιστα μεταξύ των 3 πρώτων που αρίστευσαν τόσο από τα αραβικά όσο και από τα ξένα σχολεία ήταν και η ελληνίδα της Ε' Γυμνασίου η Σκόρδου.

Μας το είχε ανακοινώσει ο αείμνηστος Αλί Νουρ στην τελετή της απονομής των απολυτηρίων των αποφοίτων του 1961. Όλοι, θυμάμαι, συγκινηθήκαμε και χειροκροτήσαμε την ελληνόπουλα μαθήτριά που ανέβηκε στο βήμα να παραλάβει το βραβείο της.

Όσα ελληνόπουλα αποφοίτησαν μετά από μας ,δηλαδή μετά το 1961 ,υποχρεωθήκανε και στις εξετάσεις Λυκείου για την απόκτηση του σχετικού απολυτηρίου.

Είναι γνωστόν ότι από παλιά , στα Αραβικά Σχολεία ίσχυε το Γυμνάσιο και Λύκειο ενώ σε μας ήταν τότε το Εξατάξιο Γυμνάσιο. Αργότερα ίσχυσε και στα ελληνικά σχολεία το Λύκειο.

Η αραβική γλώσσα διδασκόταν στα ελληνικά σχολεία από χρόνια. Ο πατέρας μου και η μητέρα μου που είχαν και αυτοί γεννηθεί στην Αλεξάνδρεια (Β'. γενιά μεταναστών- ενώ τα αδέρφια μου κα εγώ Γ' γενιά) μαθαίνανε αραβικά στο σχολείο. Μάλιστα ο πατέρας μου που τελείωσε το 1927 την Σαλβάγειο Εμπορική Σχολή, ήταν πάρα πολύ καλός στα Αραβικά.

Ο μεγαλύτερος αδελφός μου που μαθήτευσε σε Γαλλικό Σχολείο διδασκόταν κι αυτός την Αραβική.

Είναι γεγονός πως όσα ελληνόπουλα κατοικούσαν σε γειτονιές που υπερίσχυε το αιγυπτιακό στοιχείο, μιλούσαν άπταιστα τα αραβικά και δεν τους ξεχώριζες στην ομιλία και τις εκφράσεις από τους ντόπιους.

Ευχαριστώ την Κα. Τομαρά-Σιδέρη που ξύπνησε τις θύμησες από την διδασκαλία των Αραβικών στα Ελληνικά Σχολεία της Αλεξανδρείας, γενέτειρας μου και που μου έδωσε την ευκαιρία να τις μοιραστώ μαζί της.

Σεβαστή-Ειρήνη (Νίνα) Παπαναστασίου
το γένος Χρήστου Λουράντου